Archive of SID.ir

فصلنامـه اقتصاد مالی
دورهٔ ۱۸ / شمارهٔ ۲ (پیاپی ٦٧)/ تابستان ۱٤۰۳
صفحه ۲٦۱ تا ۲۸۳

رتبه‌بندی ارکان حاکمیت شرکتی در بانک‌ها در دستیابی به ثبات و سلامت نظام بانکی

هادی ترابی فر[۱]
سید محمد هادی سبحانیان[۲]✉
موسی شهبازی[۳]

تاریخ دریافت: ۱٤۰۳/۰۲/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱٤۰۳/۰۳/۲۲

چکیده

حاکمیت مناسب و مطلوب شرکتی، نقش بسزایی در عملکرد نظام مالی و بانکی دارد. به دلیل اهمیت سیستمی بانک‌ها در اقتصاد، ثبات و سلامت بانک‌ها که متاثر از فرایندها و چارچوب‌های حاکم بر اداره بانک‌ها است، عناصر کلیدی برای ثبات نظام مالی محسوب می‌شوند. بر اساس مطالعات و تجربه‌های متعدد در نظام بانکداری، تحقق حاکمیت شرکتی در بانک‌ها به‌عنوان یکی از مهمترین راه‌ها برای دستیابی به ثبات و سلامت نظام بانکی قلمداد می‌گردد.

در پاسخ به این سوال که از بین مولفه‌ها و ارکان حاکمیت شرکتی شامل هئیت مدیره، هیئت عامل، مدیریت ریسک، حسابرسی، جبران خدمات و افشا و شفافیت، کدامیک دارای اهمیت بیشتری در دستیابی به ثبات و سلامت نظام بانکی است، در این مقاله با استفاده از رویکرد مدلسازی تصمیم‌گیری چندمعیاره، ارکان و مولفه‌های مختلف حاکمیت شرکتی در نظام بانکی از نظر اهمیت در دستیابی به ثبات و سلامت نظام بانکی رتبه‌بندی شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد دو مولفه از رکن تصمیم‌گیری و نظارتی شامل «غیراجرایی و مستقل بودن اعضای هیئت مدیره» و «اتخاذ سیاست‌های مربوط به شناسایی و کنترل تعارض منافع» و مولفه «ایجاد زیرساخت‌های لازم برای ایجاد شفافیت...» از رکن افشاء و شفافیت با وزن‌های نسبی ۰/۱۰۷، ۰/۰۸۹، ۰/۰۷۳ به ترتیب سه رتبه نخست مولفه‌های حاکمیت شرکتی در دستیابی به ثبات و سلامت بانکی را به خود اختصاص دادند. نتایج این تحقیق می‌تواند در تعیین اولویت‌های نظارتی بانک مرکزی و اصلاح ساختارها و فرآیندهای حاکم بر نظام بانکی مورد توجه قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: حاکمیت شرکتی، بانک، ثبات و سلامت بانکی، شفافیت، بانک مرکزی، حقوق ذینفعان.

طبقه بندی JEL: G30, E58

۱ گروه اقتصاد، دانشگاه اما صادق، تهران، ایران.h.torabifar@gmail.com
۲ . گروه مدیریت بانک، بیمه و گمرگ، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران(نویسنده مسئول) .hadi.sobhanian@gmail.com
۳ گروه اقتصاد،مرکز پژوهش های مجلس ، تهران، ایران،shahbazymusa@gmail.com

نوع مقاله: علمی پژوهشی
Eci@iauctb.ac.ir

Creative Commons – Attribution 4.0 International – CC BY 4.0
Creativecommons.org

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۱- مقدمه

یکی از مسائلی مهمی که در نظام بانکی دارای اهمیت بسزایی است، اطمینان از کیفیت اداره و ساختار سازمانی بانک‌ها در دستیابی به ثبات و سلامت بانکی است. این مهم در مقوله حاکمیت شرکتی که در برگیرنده کلیه فرآیندها و ساختارهایی است که موسسه مالی را در امر هدایت و راهبری امور، با هدف اطمینان از امنیت و سلامت عملکرد آن توأم با تقویت بازده حقوق صاحبان سهام یاری می‌نماید، پیگیری و دنبال می‌شود.

بانک‌ها به دلیل واسطه‌گری وجوه، نقشی بی‌بدیل در اقتصاد هر کشور ایفاء نموده لیکن ایفای این نقش، در کنار لزوم «حفظ منافع سپرده‌گذاران»، «حفظ اعتماد و اطمینان به بانک‌ها» و از طرف دیگر پیچیدگی روزافزون در عملیات بانک‌ها و حساسیت آن‌ها به بحران نقدینگی، شرایط پیچیده‌ای را در برقراری تعادل میان منافع همه ذینفعان یک بانک ایجاد کرده است. امروزه ناظران بانکی نیز به‌عنوان یکی از ذینفعان اصلی حاکمیت شرکتی بانک‌ها به میدان آمده‌اند. ناظران بانکی با اختیارات قانونی خود اقدام به تدوین مقررات خاصی برای برقراری چارچوب مناسب و اثربخش برای حاکمیت شرکتی در بانک‌ها نموده و از طرف دیگر از طریق بازرسان حضوری[1] به ارزیابی نظام حاکمیت شرکتی هر یک از بانک‌ها می‌پردازند. این ارزیابی‌ها در مرحله اول معیاری برای اعمال اقدامات اصلاحی در بانک‌ها[2] و در مرحله نهایی، اعمال اقدامات نظارتی بر روی هر یک از بانک‌ها خواهد شد. (امین‌آزاد، ۱۳۹۳)

حاکمیت مناسب و مطلوب شرکتی، نقش بسزایی در عملکرد نظام مالی و بانکی دارد. به دلیل اهمیت سیستمی بانک‌ها در اقتصاد، ثبات و سلامت بانک‌ها[3] و چارچوبی که بانک‌ها کسب وکار خود را اداره می‌کنند، عناصر کلیدی برای ثبات نظام مالی محسوب می‌شوند. ساختارهای ضعیف حاکمیت شرکتی بانک موجب می‌شود به دلیل اهمیت بانکها در اقتصاد، مشکلات بخش بانکی به کل اقتصاد سرایت نماید (Basel Committee, 2015:3).

در قالب نظریه‌ی ذینفعان[4] و نظریه‌ی نمایندگی[5] حاکمیت شرکتی رابطه‌ای بین مدیران شرکت و ذینفعان است که به‌وسیله‌ی سازوکار نظام‌مند و ساختارهای برون‌سازمانی و درون‌سازمانی ازجمله ارکان نظارتی و اجرایی، مدیریت ریسک، حسابرسی و ناظران در پی کنترل و دستیابی اهداف شرکت یعنی عدالت، شفافیت و پاسخگویی است که این اهداف خود موجب ایفاء حقوق ذینفعان می‌شود.

کمیته بازل[6] نیز حاکمیت شرکتی را مجموعه‌ای از روابط بین مدیران، هیئت‌مدیره، سهامداران و دیگر ذینفعان یک شرکت می‌داند که منجر به ایجاد ساختاری جهت رسیدن به اهداف شرکت می‌شود. درواقع حاکمیت شرکتی ابزار دستیابی به این اهداف و نظارت بر عملکرد است. (BCBS, 2010)

---

[1] On Site – Examiners
[2] Corrective Actions
[3] Banks' safety and soundness
[4] Stakeholder Theory
[5] Agency Theory
[6] کمیته بازل مرکب از نمایندگان ارشد بانک‌های مرکزی تعدادی از کشورهای گروه ده است که معمولاً هر سه ماه یک‌بار توسط بانک تسویه‌های بین‌المللی به‌عنوان دبیرخانه دائمی آن در شهر بازل سوئیس تشکیل می‌گردد و به همین دلیل به کمیته بازل معروف شده است. از مهمترین اقدامات کمیته بال تهیه و انتشار اصول پایه در نظارت بانکی کارا و مؤثر و همچنین مقررات مربوط به‌کفایت سرمایه است. کمیته بازل دارای قدرت قانونی نیست، ولی اکثر کشورهای عضو آن به‌طور ضمنی موظف به اجرای توصیه‌های آن هستند. اعضای کمیته عبارت‌اند از: آرژانتین، استرالیا، بلژیک،

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

هیئت خدمات مالی اسلامی[1] به‌عنوان مرجع ارائه‌دهنده اصول مربوط به مؤسسات مالی اسلامی، با استناد به تعریف سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه، در سال ۲۰۰۶ اصولی را برای حاکمیت شرکتی در بانک‌ها و مؤسسات مالی اسلامی ارائه کرده است که مهم‌ترین موارد آن عبارت است از:

۱) تدوین استاندارد مشخص برای رعایت اصول و ضوابط شرعی در چارچوب حاکمیت شرکتی؛

۲) تدوین و اجرای مکانیسم، ساختار یا کمیته مشخصی برای نظارت شرعی و تطابق محصولات، خدمات و عملکرد بانک با اصول شرعی؛

۳) اتخاذ ساختار نظارت شرعی متناسب با اندازه، پیچیدگی و طبیعت فعالیت‌های بانک؛

۴) مشخص بودن فرآیند اجرایی نظارت شرعی در بانک و شیوه گزارش‌دهی به‌صورت شفاف؛

۵) توجه به حقوق و منافع سپرده‌گذاران به‌ویژه سپرده‌های سرمایه‌گذاری در انطباق با اصول و ضوابط شرعی.

باتوجه به اهمیت زیاد ثبات و سلامت شبکه بانکی، ناظران بانکی به مقوله استقرار نظام حاکمیت شرکتی مطلوب در بانکها توجه ویژه‌ای می‌نمایند. در این میان باتوجه به اینکه حاکمیت شرکتی دارای ابعاد و ارکان مختلفی است، این سوال همواره مورد توجه است که کدام یک از مولفه‌ها و ارکان حاکمیت شرکتی دارای اهمیت بیشتری است و ناظران بانکی تحقق و استقرار کدامیک از مولفه‌ها و ارکان حاکمیت شرکتی را در بانکها باید در اولویت قرار دهند. پژوهش حاضر درصدد این است که ضمن تبیین ابعاد نظری و مفهومی حاکمیت شرکتی در بانکها، به این سوال پاسخ دهد. به منظور ارائه پاسخ به این سوال از رویکرد مدلسازی تصمیم‌گیری چندمعیاره برای رتبه‌بندی مولفه‌های مختلف حاکمیت شرکتی در شبکه بانکی استفاده شده است.

بر این اساس، مقاله حاضر در پنج بخش سازماندهی شده است. در بخش اول پیشینه تحقیق و در بخش دوم ادبیات نظری حاکمیت شرکتی در حوزه بانکداری و ارکان و مولفه‌های آن در تامین ثبات و سلامت بانکی بر اساس آخرین استانداردهای کمیته بازل تبیین می‌گردد. در بخش سوم به تبیین روش تحقیق و تحلیل پرداخته شده است. یافته‌های تحقیق که برآمده از نتایج پرسشنامه رتبه‌بندی است در بخش چهارم از تحقیق ارائه شده است و در انتها نیز جمع بندی و نتیجه‌گیری مقاله ارائه شده است.

۱- پیشینه پژوهش

پژوهش‌های مختلفی درباره حاکمیت شرکتی و ارتباط آن با موضوعات مرتبط با ثبات و سلامت نظام بانکی انجام شده و در هر یک از آنها ابعاد مختلفی از موضوع مورد بررسی قرار داده است. در ادامه به مرور مختصر برخی از این مطالعات پرداخته شده است.

باباخانی و همکاران (۱۳۹۱)، در پژوهش خود به روش دلفی فازی، مولفه‌ها و شاخص‌ها حاکمیت شرکتی مشتمل بر چهار بُعد عوامل محیطی، نهاده ها، فرایندها و اهداف و نتایج را شناسایی و طبقه‌بندی کرده و الگویی

برزیل، کانادا، چین، فرانسه، آلمان، هنگ‌کنگ، هند، اندونزی، ایتالیا، ژاپن، کره‌جنوبی، لوکزامبورگ، مکزیک، هلند، روسیه، عربستان‌سعودی، سنگاپور، آفریقای‌جنوبی، اسپانیا، سوئد، سوئیس، ترکیه، بریتانیا و ایالات متحده آمریکا.

[1] *Islamic Financial Services Board* (*IFSB*)

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

برای حاکمیت شرکتی در بانک‌های ایران ارائه کرده‌اند. دهکردی و همکاران (۱۳۹۹) با استفاده از روش کیفی نظریه داده بنیاد سعی در تدوین مدل حاکمیت شرکتی با محوریت هیئت مدیره در بانک‌های دولتی داشته است و به عنوان نتیجه، تنها مکانیسم موثر برای رسیدن به هدف حاکمیت شرکتی در بانک‌ها را هیئت مدیره دانسته‌اند.

قاسمی علی‌آبادی و نصیری اقدم (۱۳۹۷)، نوراحمدی و مهدوی پارسا (۱۳۹۶) و حساس‌یگانه و سلیمی (۱۳۹۰) به اندازه‌گیری شاخص‌های حاکمیت شرکتی پرداخته‌اند با این تفاوت که در پژوهش اول صرفا به معرفی مدل اندازه‌گیری حاکمیت شرکتی در نظام بانکداری بدون ربا پرداخته شده است؛ پژوهش دوم به رتبه‌بندی بانک‌های ایران براساس وضعیت توجه به حاکمیت شرکتی در اسناد بالادستی بانک پرداخته است و پژوهش سوم به طور کلی (فارغ از حوزه بانکی) مدلی برای رتبه‌بندی حاکمیت شرکتی در ایران ارائه کرده است.

کلائی و نوری‌زاده (۱۳۹۷)، معتقدند با توجه به اینکه اصول حاکمیت شرکتی تبیین‌کننده عدالت، شفافیت و پاسخگویی در سازمان‌هاست، اجرای موثر آن در سیستم بانکی منجر به افزایش کارایی سرمایه، کاهش ریسک‌های سرمایه‌گذاری، افزایش ثبات مالی، کاهش نرخ هزینه سرمایه و به‌تبع آن ترغیب فعالان حوزه اقتصادی برای سرمایه‌گذاری بیشتر می‌گردد. این مقاله به بحث پیرامون ماهیت، کاربردها و مقایسه اصول اسلامی حاکمیت شرکتی با اصول متعارف آن با توجه ویژه به OECD می‌پردازد و ضمن توضیح اولویت‌های اولیه حاکمیت شرکتی که در موسسات مالی اسلامی که منحصر به فرد هستند، تاثیرات حاکمیت شرکتی اسلامی را برنظام اعتباری موسسات مالی اسلامی بررسی می‌نماید.

قلیچ (۱۳۹۵) نیز در تحقیق خود بیان می‌دارد بانکداری اسلامی ظرفیت بالایی در اجرای اصول حاکمیت شرکتی دارد. این نظام با دارا بودن محرک‌هایی همچون رقابت‌پذیری، قوانین و مقررات خاص در بانکداری اسلامی، الزام افراد به رعایت اخلاق اسلامی و شرایط اخلاق‌مدارانه محیط اجتماعی- سیاسی جامعه اسلامی می‌تواند بسترساز مناسبی برای تحقق حاکمیت شرکتی در نظام بانکی باشد.

توتجا و ناگپال[1] (۲۰۱۳) در پژوهش خود تلاش کرده‌اند تا مکانیسمی را برای ارزیابی حاکمیت شرکتی با استفاده از عواملی همچون هیئت‌مدیره، کمیت حسابرسی، کمیته پاداش، مدیریت ریسک و ... برای بانک‌های تجاری در هند ارائه دهند.

ماتیک و پاپک[2] (۲۰۱۴) به اندازه‌گیری کیفیت حاکمیت شرکتی در بخش بانکی بوسنی و هرزگوین پرداخته‌اند، در این پژوهش از مدل خاصی استفاده نشده است و هدف از آن تعریف مجموعه ای از معیارها است تا به وسیله آن بتوان سطح کیفی حاکمیت شرکتی را ارزیابی کرد و این ابزارها را هنگام تحلیل حاکمیت شرکتی در بانک‌ها به کار برد. لی و سوپارک[3] (۲۰۰۸) در پژوهشی عوامل تعیین‌کننده حاکمیت شرکتی را در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس کره بررسی کرده‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که کنترل سهامداران تأثیر منفی بر حاکمیت

[1] - Tuteja & Nagpal
[2] - Matić & Papac
[3] - Lee & Suh Park

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

شرکتی بنگاه های اقتصادی دارد در حالی که سهامداران نهادی یا خارجی حتی اگر تأثیر آنها محدود باشد نقش مثبتی در حاکمیت شرکتی دارند.

شارما و چودهری[1] (۲۰۲۱) بر این باورند که حاکمیت شرکتی بستر مناسب را برای استفاده بهینه از منابع فراهم می‌کند و در این میان بانکها به دلیل اینکه نسبت به سایر نهادهای اقتصادی از شفافیت کمتری برخوردار هستند، حاکمیت شرکتی در آنها علاوه بر اهمیت بالا، ساختار نسبتا متفاوت‌تری نیز دارد.

آرن و همکاران[2] (۲۰۱۴) نیز با استفاده از مدل اقتصادسنجی عوامل تعیین‌کننده سطح حاکمیت شرکتی و اثرات آن را در بورس اوراق بهادار استانبول بررسی کرده‌اند و نشان دادند که ارزش شرکت مهمترین عامل تعیین-کننده برای افزایش سطح حاکمیت شرکتی است. در پژوهش‌هایی دیگر انجینر و همکاران[3] (۲۰۱۷)، اینو و ایتان[4] (۲۰۱۸) و اندریس و همکاران[5] (۲۰۱۸) به اثربخشی حاکمیت شرکتی در عملکرد و ثبات مالی بانک پرداختند که هر یک از منظرهای مختلفی از جمله شفافیت و افشای اطلاعات، مدیریت ریسک، حسابرسی و ... اثرات حاکمیت شرکتی را مورد بررسی قرار داده‌اند.

بررسی پژوهش‌های انجام شده در حوزه حاکمیت شرکتی حاکی از آن است که مطالعات مذکور، موضوعی واحد را از چند دیدگاه مختلف مورد بررسی قرار داده اند؛ ولیکن به دلیل گستردگی مبحث حاکمیت شرکتی، مطالعه‌ی جامعی که حاوی تبیین ارکان مهم حاکمیت شرکتی با یک نگاه جامع برای دستیابی به ثبات و سلامت بانکی باشد، یافت نشد. لذا تفاوت پژوهش حاضر با مطالعات قبلی در نگرش جامع و همه جانبه آن به حاکمیت شرکتی و استفاده از آخرین مطالعات و استانداردهای جهانی پیرامون این موضوع است. بر این اساس در ادامه به روش پژوهش و نتایج حاصل از آن پرداخته شده است.

۲- ارکان حاکمیت شرکتی در دستیابی به ثبات و سلامت بانکی

حاکمیت شرکتی دارای ارکانی چون مدیریت ریسک، حسابرسی و جبران خدمات است. اما حاکمیت شرکتی صرفا به فعالیت‌های این ارکان ختم نمی‌شود بلکه موضوعاتی چون تصمیم‌گیری و اجرا (هیئت‌مدیره و مدیرعامل)، نقش ناظران بانکی، شفافیت و کنترل تعارض منافع از فعالیت‌هایی است که حاکمیت شرکتی در بانک بر آن‌ها تأکید دارد. (Basel Committee, 2015) در ادامه به مهم‌ترین مولفه‌ها و ارکان حاکمیت شرکتی در بانک‌ها پرداخته شده است.

۲-۱- رکن تصمیم‌گیری و نظارتی (هیئت‌مدیره)

هیئت‌مدیره محوری‌ترین جایگاه در بانک است و بدون نظارت هیئت‌مدیره، حاکمیت شرکتی و درنتیجه بانک به اهداف خود نمی‌رسد. درواقع هیئت‌مدیره قلب استراتژیک بانک برای تحقق حاکمیت شرکتی و اهداف بانک است. در ترکیب هیئت‌مدیره دو مشخصه بسیار حیاتی است:

[1] -Sharma and Chaudhari
[2] - Arena et al.
[3] - Anginer et al.
[4] - Oino & itan
[5] - Andrieș et al.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۱) اکثریت اعضای هیئت‌مدیره باید متشکل از اعضای غیرموظف (غیراجرایی) و مدیران مستقل باشند؛
۲) اعضای هیئت‌مدیره باید برخوردار از دانش کافی و مرتبط در حوزه‌های تحلیل مالی، مسائل ثبات مالی، گزارشگری مالی، برنامه‌ریزی استراتژیک، حاکمیت شرکتی، مدیریت ریسک، حسابرسی، مقررات‌گذاری و مهارت‌های مدیریتی باشند.

بر اساس اصول حاکمیت شرکتی، ازجمله وظایف هیئت‌مدیره عبارت‌اند از: (Basel Committee, 2015)

- تصویب و نظارت بر اجرای استراتژی ریسک شامل شناسایی، افشاء و مدیریت کارآمد ریسک با همکاری مدیریت‌عامل؛
- تصویب و نظارت بر به‌کارگیری سیاست‌های کلیدی در ارتباط با کفایت سرمایه لازم، الزامات تطبیق و همچنین نظام کنترل داخلی؛
- تصویب و نظارت بر اجرای سیستم جبران خدمات منطبق بر استراتژی ریسک و بیانیه ریسک بانک؛
- کسب اطمینان از معاملات اشخاص مرتبط (شامل معاملات میان گروه‌ها) به‌منظور ارزیابی ریسک‌های موجود و اعمال محدودیت‌های لازم در مورد آن‌ها؛
- اطمینان از حفظ منافع قانونی سپرده‌گذاران، سهامداران و سایر ذینفعان مرتبط در اداء وظایف و همچنین اطمینان از ارتباط مؤثر بانک با مقام ناظر بانکی.

ساختار صحیح بانک ایجاب می‌کند که هیئت‌مدیره مسئول و محور اصلی سیاست‌گذاری و تعیین راهبردهای بانک باشد. ولی این مسئله در نظام بانکی ایران موردتوجه قرار نمی‌گیرد، به‌طوری‌که در بیشتر بانک‌های کشور، مدیرعامل نقش راهبری و محوری در پیشبرد فعالیت‌های بانک و تصمیم‌گیری‌ها دارد، این درحالی است که اساساً مدیرعامل به‌عنوان منصوب هیئت‌مدیره باید بازوی اجرایی هیئت‌مدیره بوده و به آن پاسخگو باشد. این مسئله در خصوص بانک‌های دولتی ما اساساً برعکس بوده و مدیرعامل تعیین‌شده، اعضای هیئت‌مدیره را به‌عنوان معاونین خود منصوب می‌نماید. هیئت‌مدیره بانک که باید ناظر بر فعالیت‌های مدیرعامل باشند و حافظ منافع سهامداران و سپرده‌گذاران، در بانک‌های دولتی اغلب معاونین مدیرعامل در همان بانک هستند که موجب می‌شود تا نظارت هیئت‌مدیره بر عملکرد مدیرعامل در بانک‌های دولتی عملاً مختل گردد. (شهبازی غیاثی، ۱۳۹۵: ۴۱-۴۰)

استقلال اعضای هیئت‌مدیره دارای اهمیت بالایی در ثبات و سلامت بانک است. استقلال پایین موجب پایین آمدن سطح و اعتبار افشا می‌شود. چراکه دوگانگی کار مدیر ارشد اجرایی[1] موجب محدودیت استقلال هیئت‌مدیره و آسیب‌رسانی به نظارت و نقش حاکمیتی آن که شامل سیاست‌های افشا است، می‌گردد. (Worrell, 1997:500) علت این موضوع این است که دوگانگی، یک نیروی قوی فردی ایجاد می‌کند که می‌تواند توانایی هیئت‌مدیره جهت کنترل مؤثر را از بین ببرد. بنگاه‌هایی با این وضعیت، افشا و شفافیت کمتری را از خود نشان می‌دهند چون هیئت‌مدیره در این حالت نمی‌تواند تقاضای شفافیت بیشتری کند و فردی که پست ریاست را مشغول می‌کند، اطلاعاتی را که برای ذینفعان مطلوب نیست منتشر نمی‌کند. (Torchia, 2016:598) این در حالی است که بسیاری

[1] Chief Executive Officer (CEO)

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

از تحقیقات رابطه‌ی منفی بین دوگانگی مدیریت و افشا اطلاعات را تأیید کرده‌اند و بیان می‌کنند که وجود یک قدرت غالب در هر دو نقش رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل، موجب کاهش کیفیت نظارت و در نتیجه کاهش سطح شفافیت می‌شود. (Torchia ,2016:604 ، Ho, 2001:15)

۲-۲- رکن اجرایی (هیئت‌عامل)

تفکیک حوزه اجرا از نظارت و سیاست‌گذاری یک اصل پذیرفته‌شده در اداره بانک است که یکی از ابزارهای تضمین دستیابی به اهداف حاکمیت شرکتی است. بر همین اساس لازم است مدیرعامل با هدایت و نظارت هیئت‌مدیره، فعالیت‌های بانک را در انطباق با راهبرد تجاری، رویه‌های کلی ریسک، جبران خدمات و سایر سیاست‌های مصوب هیئت‌مدیره، اجرا و مدیریت نماید (کمیته بازل، ۲۰۱۵). مدیرعامل متشکل از یک گروه مرکزی (که به‌طورمعمول از مدیرعامل، قائم‌مقام و معاونین مدیرعامل تشکیل شده است) و متشکل از اشخاصی است که مسئولیت مدیریت امور روزمره بانک را بر عهده دارند. از طرف دیگر حوزه عملیات و اجرا در بانک‌ها همواره با ریسک‌های زیادی روبرو است، ازاین‌رو ضروری است مدیرعامل مطابق با دستورات هیئت‌مدیره، سیستم‌های مؤثری را به‌منظور مدیریت ریسک‌های مالی و غیرمالی و نظام کنترل‌های داخلی به کار گیرد.

مدیرعامل نیازمند یک ساختار مدیریتی به‌منظور تفویض وظایف و اختیارات کارکنان است تا بتواند اصول پاسخگویی و شفافیت را در بانک اجرایی نماید. همچنین مدیرعامل باید نسبت به تعهدات خود در زمینه نظارت بر اعمال وظایف محول شده و نیز مسئولیت نهایی خود در قبال هیئت‌مدیره در زمینه عملکرد بانک، آگاهی کامل داشته باشد. مدیرعامل باید اطلاعات زیر را به‌صورت منظم و مکفی به هیئت‌مدیره گزارش دهد: (کمیته بازل، ۲۰۱۵: ۲۰)

- تغییرات در راهبرد تجاری و وضعیت اشتهای ریسک؛
- موقعیت عملکردی و مالی بانک؛
- موارد نقض حدود ریسک یا قواعد تطبیق؛
- موارد شکست در کنترل داخلی؛
- نگرانی‌های قانونی یا مقرراتی.

۲-۳-مدیریت ریسک

ازجمله رکن‌های با اهمیت در حاکمیت شرکتی که می‌تواند تصمیمات بانک را از منظر ثبات و سلامت بانک کنترل نماید مدیریت ریسک است. درواقع مدیریت ریسک، روش منطقی شناسایی، تجزیه‌وتحلیل، ارزیابی، انعکاس و کنترل کلیه ریسک‌هایی است کـه ممکن است دارایی‌ها، منابع و یا فرصت‌های افزایش سود را تهدید کند. به‌طورکلی مدیریت ریسک دارای سه رکن اساسی است:

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۱) راهبری و زیرساخت‌های[1] سازمانی؛
۲) جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات؛
۳) گزارش‌دهی.

در واقع فلسفه وجودی و هدف غایی هر واحد اقتصادی خلق و افزودن ارزش برای ذینفعانش است. کلیه واحدها در دستیابی به این هدف عمده با نااطمینانی[2] مواجه‌اند. مدیریت با این چالش روبه‌روست که چه میزان نااطمینانی در جهت تلاش برای ایجاد و رشد ارزش برای ذینفعان می‌پذیرد. نااطمینانی متشکل از دو مقوله اصلی ریسک و فرصت است به این معنا که ریسک و فرصت[3] می‌تواند به‌طور بالقوه موجب خلق و افزودن ارزش یا از بین رفتن آن شود. چارچوب مدیریت ریسک واحد اقتصادی، مدیریت را قادر خواهد ساخت تا به‌طور اثربخش با لحاظ ریسک و فرصت مرتبط با آن در راستای ایجاد و حداکثر کردن ارزش حرکت کند. (کثیری، ۱۳۸۴: ۹۰)

واحد مدیریت ریسک توسط هیئت‌مدیره، مدیریت و سایر پرسنل واحد استقرار می‌یابد. این واحد در تدوین استراتژی و در کل واحد اقتصادی به کار گرفته می‌شود و در تشخیص رویدادهایی که ممکن است بالقوه بر واحد اثر گذارد، طراحی می‌شود. به‌علاوه ریسک را در دامنه اشتهای ریسک[4] مدیریت کرده و اطمینانی معقول در رابطه با دستیابی به اهداف واحد فراهم می‌سازد.

۲-۴-حسابرسی

در دنیای کنونی حسابرسی جزئی جدایی‌ناپذیر از فرایند گزارشگری اطلاعات اقتصادی است. حسابرسی از دو بعد کنترلی و اعتباربخشی به‌عنوان عاملی مستقل بر کیفیت اطلاعات و بسترساز کنترل سلامت بانک نظارت دارد. درواقع حسابرسی از ارکان اساسی فرایند پاسخ‌گویی است؛ زیرا پاسخ‌گویی مستلزم وجود اطلاعات معتبر و اتکاپذیر است. (محمدی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۰۵-۱۰۴) از طرف دیگر ازآنجاکه اعتماد سرمایه‌گذاران به جهت کمبود شفافیت در روش ارزیابی بانک و آشکارسازی ریسک (ریسک اعتباری، بازار و ...) تضعیف می‌شود، حسابرسان نقش مهمی را در افشای سازگار و هدفمند اطلاعات درباره‌ی روند ارزیابی و میزان ریسکی که بانک با آن مواجه است بازی می‌کنند و با بهبود شفافیت اعتماد بازار را افزایش می‌دهند. (Basel Committee, 2008:12) همچنین ازجمله گزارش‌هایی که حسابرسان آماده می‌کنند افشاهای عمومی منتخب است که باعث تسهیل شفافیت و نظم بازار می‌شود. (Basel Committee, 2012:9)

حسابرسی فرایند منظم و قاعده‌مند (سیستماتیک) جمع‌آوری و ارزیابی بی‌طرفانه شواهد درباره ادعاهای مربوط به فعالیت‌ها و وقایع اقتصادی بانک، به‌منظور تعیین میزان انطباق این ادعاها با معیارهای از پیش تعیین‌شده و گزارش نتایج به افراد ذینفع، است. (محمدی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۰۶)

[1] Governance and Infrastructure
[2] Uncertainty
[3] Risk & Opportunity
[4] Risk Appetite

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

اصول حاکمیت شرکتی سازمان همکاری‌های توسعه و اقتصاد، در اصل افشا و شفافیت به این موضوع اشاره می‌کند که یک حسابرسی سالانه باید توسط حسابرس مستقل، کارا و باصلاحیت انجام شود تا یک تعهد و تضمین عینی برای هیئت‌مدیره و سهامداران ایجاد کند و بیان می‌دارد که حسابرس مستقل نسبت به سهامداران و وظایف خود در جهت اعمال مراقبت مسئول و پاسخگو است. علاوه بر ضمانت حسابرسان نسبت صورت‌های مالی که تا اندازه‌ای نماینده وضعیت مالی شرکت است، گزارش حسابرسان باید شامل یک نظر کارشناسی نسبت به‌صورت‌های مالی باشد و این باید به بهبود کنترلی شرکت کمک کند. (OECD, 2004:22)

۲-۵-افشا و شفافیت

شفافیت به این معنی است که شرکت‌کنندگان در بازار، اطلاعاتی را که به‌منظور تخصیص منابع خود در بازار نیاز دارند داشته باشند (Azazi and et.al, 2011). افشای اطلاعات به‌تنهایی منجر به شفافیت نمی‌شود؛ زیرا برای دستیابی به شفافیت، یک بانک باید افشای کافی، مرتبط، دقیق و به‌موقع را برای اطلاعات کمی و کیفی فراهم آورد تا کاربران را برای دستیابی مناسب به فعالیت‌ها و وضعیت ریسک مؤسسه موردنظر، با توجه به اصول انتشار اطلاعات قادر سازد (Krause, 1998).

شفافیت عامل استحکام و پایداری حاکمیت شرکتی صحیح و مؤثر محسوب می‌شود. همان‌طور که در رهنمود کمیته بال در خصوص شفافیت نیز تأکید شده است، در صورت عدم وجود شفافیت، نظارت مؤثر بر عملکرد هیئت‌مدیره و هیئت عامل از سوی سهامداران، سپرده‌گذاران دیگر ذینفعان و نیز فعالان بازار به‌گونه‌ای مناسب که پاسخگوی اعمال خود باشند؛ امری دشوار است. ازاین‌رو، هدف از شفافیت در حوزه حاکمیت شرکتی، ارائه اطلاعات مهم و لازم برای طرفین است به‌نحوی‌که بتوانند کارایی هیئت‌مدیره و هیئت عامل را در زمینه اداره امور بانک، مطابق با قوانین داخلی و در چارچوب روش‌های نظارتی، ارزیابی نمایند.

افشاء نیز بایستی شامل و نه محدود به اطلاعات اساسی درباره اهداف بانک، ساختارها، سیاست‌های سازمانی و حاکمیتی آن (بخصوص دربرگیرنده قوانین، مقررات و خط‌مشی‌های مربوط به حاکمیت شرکتی و فرآیند اجرای آن)، سهامداران عمده، حق رأی و نیز معاملات اشخاص مرتبط باشد. بانک باید سیاست جبران خدمات و مشوق‌های مربوطه را طبق اصول و استانداردهای هیئت ثبات مالی، به‌درستی افشاء نماید. (کمیته بازل، ۲۰۱۰: ۳۰)

۲-۶-جبران خدمات

نظام حقوق و پاداش شکل‌دهنده عنصر کلیدی ساختار انگیزشی و حاکمیت (راهبری) بانک است که به‌وسیله آن هیئت‌مدیره و هیئت عامل می‌توانند عملکرد را بهبود بخشیده، از رفتار ریسک‌پذیری مورد پذیرش تبعیت نموده و موجب استحکام فرهنگ و عملکرد ریسک بانک گردد. (BCBS, 2012) به‌منظور تنظیم خط‌مشی‌ها، سیاست‌ها و راهبردهای مربوط به بکارگیری نظام جبران خدمات مناسب، کمیته جبران خدمات باید ذیل هیئت‌مدیره تشکیل شود. کمیته جبران خدمات با راهبری هیئت‌مدیره مسئول نظارت کلی بر بکارگیری سیستم حقوق و پاداش کل بانک است. کمیته جبران خدمات باید به‌صورت منظم نتایج را در پاسخ به این سؤال که آیا نظام حقوق، دستمزد

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

و پاداش توانسته است انگیزه لازم را برای مدیریت ریسک، سرمایه و نقدینگی بانک فراهم نماید، کنترل و ارزیابی نمایند.

۳- روش تحقیق

فرآیند تحلیلی سلسله مراتبی یا به طور اختصار AHP یکی از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه (MADM) می باشد که در سال ۱۹۸۰ توسط توماس ال ساعتی ارائه شده است. به وسیله این روش می‌توان ابتدا مسئله را به شکل ساده ای تبدیل کرد و سپس آن را حل نمود. این روش تصمیم گیری می تواند به صورت فردی یا گروهی انجام گیرد و شاخص های انتخاب شده می‌توانند کیفی یا کمی باشند(فدوی، ۱۳۹۴:۳۸۹). تحلیلی سلسله مراتبی روشی برای تبدیل ارزیابی‌های ذهنی اهمیت‌های نسبی به مجموعه ای از وزن‌ها است. (اولسن، ۱۳۸۷, ص۹۱). به علاوه فرآیند تحلیل سلسله مراتبی، نظریه اندازه گیری اولویت ها براساس نظر کارشناسان از طریق مقایسه های زوجی است. (Saaty, 2008:83)

تحقیق حاضر با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی به رتبه‌بندی و شناسایی مولفه‌های بااهمیت در حاکمیت شرکتی بانک‌ها پرداخته است. اجزای روش تحقیق در ادامه تبیین شده است.

۳-۱- مدل‌سازی تحقیق (تشکیل ساختار سلسله مراتبی)

گام نخست تشکیل ساختار سلسله مراتبی است. برهمین اساس مقوله هدف در این پژوهش اولویت‌بندی مولفه‌های استقرار حاکمیت شرکتی در بانک‌ها است. که این امر بنا به آنچه در مبانی نظری پژوهش و بر اساس سند اصول حاکمیت شرکتی کمیته بانکی بازل (۲۰۱۵) بیان شد، دارای شش معیار (شاخص) «هیئت مدیره»، «هیئت عامل»، «مدیریت ریسک»، «حسابرسی»، «جبران خدمات» و «افشا و شفافیت» است. معیار هیئت مدیره از ۵ مولفه (زیر شاخص)، هیئت عامل از ۳ مولفه، مدیریت ریسک از ۴ مولفه، حسابرسی از ۳ مولفه، جبران خدمات از ۳ مولفه و افشا و شفافیت از ۴ مولفه تشکیل شده است. روایی صوری مولفه‌های استخراج شده از سند کمیته بازل به تایید خبرگان رسید. براین اساس در جدول (۱) ساختار سلسله مراتبی حاکمیت شرکتی ارائه شده است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول ۱: ساختار ارکان و مولفه‌های سلسله مراتبی حاکمیت شرکتی در دستیابی به ثبات و سلامت بانکی

استقرار حاکمیت شرکتی	هیئت مدیره	غیراجرایی و مستقل بودن اکثر اعضای هیئت مدیره
		اتخاذ سیاست‌های مربوط به شناسایی و کنترل تعارض منافع
		انتخاب مدیر عامل و نظارت بر عملکرد هیات عامل
		انتخاب روسای کمیته‌های حاکمیت شرکتی از میان اعضای مستقل هیئت مدیره
		تصویب و نظارت بر سیاست‌های کلیدی در مورد کفایت سرمایه، استراتژی ریسک و نظام کنترل داخلی
	هیئت عامل	ایجاد ساختار مدیریتی مناسب به منظور تفویض وظایف و اختیارات به کارکنان به همراه پاسخگویی و شفافیت
		ارائه گزارش‌های منظم در خصوص وضعیت ریسک، تطبیق (انطباق با قوانین و مقررات) و تغییرات در راهبرد تجاری به هیئت‌مدیره
		بکارگیری سازوکارهای موثر برای مدیریت ریسک‌های مالی و غیرمالی و نظام کنترل‌های داخلی مطابق مصوبات هیات مدیره
	مدیریت ریسک	استقلال از واحدهای تجاری و درآمدزایی بانک
		شناسایی و اندازه‌گیری ریسک موسسات تابعه بانک و اشخاص وابسته
		ایجاد سیستم اعلام هشدار و نحوه مواجهه با موارد نقض شاخص های ریسک
		دسترسی مناسب به هیات مدیره و کمیته ریسک و گزارش‌دهی منظم به آن‌ها
	حسابرسی	دسترسی داشتن به کلیه سیستم‌های اطلاعاتی بانک و مدیران بانک
		ایجاد اطمینان کافی به هیات مدیره و هیات عامل درباره کیفیت و اثربخشی کنترل‌های داخلی و مدیریت ریسک
		دسترسی مناسب به هیات مدیره و کمیته حسابرسی و گزارش‌دهی منظم به آن‌ها
	جبران خدمات	طراحی نظام حقوق و دستمزد در راستای راهبرد ریسک، فعالیت تجاری، اهدف، ارزش‌ها و منافع بلندمدت بانک
		ساختاربندی جبران خدمات کارکنان واحدهای کنترلی در جهت حفظ استقلال این واحدها
		جریمه نمودن یا بازپس‌گیری حقوق و مزایای کارکنان در صورت عدم رعایت مقررات داخلی یا الزامات قانونی
	افشا و شفافیت	ایجاد زیرساخت‌های لازم برای ایجاد شفافیت در اداره امور بانک برای ذینفعان
		افشا اطلاعات لازم و مفید مربوط به حوزه‌های مهم حاکمیت شرکتی
		ایجاد زمینه‌های نظارت مؤثر بر عملکرد هیات مدیره و هیأت عامل برای ذی‌نفعان
		افشای جبران خدمات (حقوق و دستمزد) و پاداش مدیران و انتشار عمومی گزارشهای مربوطه

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۳-۲-انجام مقایسه‌های زوجی و تعیین ترجیحات

گام بعدی در این روش مقایسه عوامل تشکیل‌دهنده با یکدیگر است. در این گام عناصر هر سطح نسبت به عنصر مربوط خود در سطح بالاتر به صورت زوجی (دو به دو) مقایسه می شوند. برای انجام مقایسات زوجی از ماتریس مقایسات استفاده شده است. در پژوهش ۶ شاخص اصلی وجود دارد که هر کدام زیر شاخص هایی دارند. لذا این پژوهش در ۷ ماتریس مقایسه ای صورت گرفته است. ماتریس اول ماتریس ۶×۶ است که شاخص های هئیت مدیره، هیئت عامل، مدیریت ریسک، حسابرسی، جبران خدمات و افشا و شفافیت به صورت زوجی نسبت به استقرار حاکمیت شرکتی بانک مقایسه شده اند. ماتریس‌های بعدی مربوط به مولفه‌های معیار مذکور است.

$$\text{تعداد مقایسه های زوجی هر ماتریس} = \begin{bmatrix} n \\ 2 \end{bmatrix} = \frac{n!}{2!\,(n-2)!} = \frac{n(n-1)}{2}$$

جدول ۲: تعداد مقایسه‌های زوجی

۵۰	۱۵	تعداد مقایسات زوجی ماتریس معیارها
	۱۰	تعداد مقایسات زوجی ماتریس هیئت مدیره
	۳	تعداد مقایسات زوجی ماتریس هیئت عامل
	۶	تعداد مقایسات زوجی ماتریس مدیریت ریسک
	۳	تعداد مقایسات زوجی ماتریس حسابرسی
	۳	تعداد مقایسات زوجی ماتریس جبران خدمات
	۱۰	تعداد مقایسات زوجی ماتریس افشا و شفافیت

۳-۳-جمع آوری اطلاعات

برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه های کتبی استفاده شده است. همه پرسشنامه های برگشتی قابل قبول بوده اند. ماتریس مقایسات زوجی نیز از طریق پرسشنامه خبرگانی جمع آوری شده است.

$n \rightarrow$ تعداد تصمیم گیرندگان

$a_{ij}^{k} \rightarrow$ j نسبت به عامل i برای مقایسه k عنصر مربوط به تصمیم گیرنده

$w_k \rightarrow$ k اهمیت نظر تصمیم گیرنده

$$a'_{ij} = \left\{ \prod_{k=1}^{n} a_{ij}^{w_k} \right\}^{\frac{1}{\sum w_k}}$$

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

در این پژوهش از نخبگان و افراد صاحب‌نظر در حوزه حاکمیت شرکتی دارای سوابق برجسته در بخش‌های مالی و بانکی کشور جهت تکمیل پرسشنامه استفاده شده است.
از آنجا که دلیلی بر رجحان نظر هیچ یک از خبره‌ها بر مابقی خبره‌ها نبود و نظر پژوهشگران بر اهمیت برابر نظر خبره ها با یکدیگر بود در میانگین هندسی w همه k ها برابر با ۱ قرار داده شده است.

۳-۴-محاسبه وزن‌های نسبی

بنا به اصل استخراج اهمیت های نسبی در این قسمت پژوهش برای هر ماتریس مقایسات زوجی یک بردار که وزن های نسبی را نشان می دهد به دست آورده‌ایم.
برای این منظور ابتدا ماتریس مقایسات زوجی را نرمال شده و سپس میانگین حسابی هر سطر را محاسبه گردیده است. که در ادامه نتیجه محاسبه وزن های نسبی هر ماتریس به صورت جداگانه نمایش داده شده است.

۴- یافته‌های تحقیق

۴-۱-بردار وزن‌های نسبی ماتریس اول (ارکان اصلی استقرار حاکمیت شرکتی)

همان‌طور که قابل مشاهده است بر اساس تحلیل داده‌ها، در ارکان (معیارهای) اصلی حاکمیت شرکتی، معیارهای هیئت مدیره، افشا و شفافیت، و هیات عامل به ترتیب در اولویت‌های اول تا سوم قرار گرفته اند. در رتبه نخست قرار گرفتن مولفه‌های مربوط به هیئت مدیره از نظر خبرگان نشان می‌دهد که هیات مدیره را می‌توان به عنوان رکن اصلی و محوری سیاستگذاری و راهبری بانک در دستیابی به اهداف حاکمیت شرکتی دانست. افشا و شفافیت نیز به عنوان یک مولفه فرآیندی در رتبه دوم از بین معیارهای حاکمیت شرکتی قرار گرفته است که می‌تواند مکمل رکن سیاستگذاری (هیات مدیره) در حاکمیت شرکتی تلقی گردد.

جدول۳: وزن نسبی (اهمیت نسبی) معیار های اصلی استقرار حاکمیت شرکتی

نماد	معیار های اصلی	وزن نسبی	رتبه
B	هیئت مدیره	۰.۳۸۱	۱
T	افشا و شفافیت	۰.۲	۲
S	هیئت عامل	۰.۱۴۷	۳
R	مدیریت ریسک	۰.۱۲۶	۴
A	حسابرسی	۰.۰۹۷	۵
C	جبران خدمات	۰.۰۴۵	۶

مأخذ: یافته های پژوهشگر

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۴-۲-بردار وزن های نسبی ماتریس دوم (مولفه‌های هیئت مدیره)

پس از تبیین رتبه‌بندی بین معیارهای اصلی، در این بخش مولفه‌های مربوط به هیئت مدیره و در ادامه نتایج رتبه‌بندی سایر مولفه‌های هریک از معیارها تبیین می‌شود. همانگونه که نتایج نشان می‌دهد «غیراجرایی و مستقل بودن اکثر اعضای هیئت مدیره» از بین مولفه‌های هیئت مدیره دارای بیش‌ترین وزن است که به عنوان بااهمیت‌ترین مولفه شناخته شده در دستیابی به ثبات وسلامت بانکی است. مولفه کنترل تعارض منافع نیز در رتبه دوم قرار دارد که در کنار مستقل بودن اعضای هیئت مدیره می‌تواند تصمیمات بانک را در جهت اهداف حاکمیت شرکتی تنظیم نماید.

جدول۴: رتبه‌بندی مولفه‌های هیئت مدیره

نماد	مولفه های هیئت مدیره	وزن نسبی	رتبه
B1	غیراجرایی و مستقل بودن اکثر اعضای هیئت مدیره	۰.۲۸۲	۱
B2	اتخاذ سیاست‌های مربوط به شناسایی و کنترل تعارض منافع	۰.۲۳۳	۲
B3	انتخاب مدیر عامل و نظارت بر عملکرد هیات عامل	۰.۱۶۴	۳
B4	انتخاب روسای کمیته‌های حاکمیت شرکتی از میان اعضای مستقل هیئت مدیره	۰.۱۶۱	۴
B5	تصویب و نظارت بر سیاست‌های کلیدی در مورد کفایت سرمایه، استراتژی ریسک و نظام کنترل داخلی	۰.۱۶۰	۵

مأخذ: یافته های پژوهشگر

۴-۳-بردار وزن‌های نسبی ماتریس سوم (مولفه‌های هیئت عامل)

از بین مولفه‌های هیئت عامل مولفه «ایجاد ساختار مدیریتی مناسب به منظور تفویض وظایف و اختیارات به کارکنان به همراه پاسخ‌گویی و شفافیت» به عنوان مولفه با اهمیت‌تر شناخته شده است. این موضوع نشان می‌دهد که بر اساس نظرات خبرگان، با ایجاد ساختار مدیریتی مناسب همراه با پاسخگویی و شفافیت است که می‌تواند امور اجرایی بانک را در جهت تحقق اهداف حاکمیت شرکتی تنظیم نماید.

جدول ۵: رتبه‌بندی مولفه های هیئت عامل

نماد	مولفه های هیئت عامل	وزن نسبی	رتبه
S1	ایجاد ساختار مدیریتی مناسب به منظور تفویض وظایف و اختیارات به کارکنان به همراه پاسخ‌گویی و شفافیت	۰.۴۲۶	۱
S2	ارائه گزارش‌های منظم در خصوص وضعیت ریسک، تطبیق (انطباق با قوانین و مقررات) و تغییرات در راهبرد تجاری به هیئت‌مدیره	۰.۳۱۸	۲
S3	بکارگیری سازوکارهای موثر برای مدیریت ریسک‌های مالی و غیرمالی و نظام کنترل‌های داخلی مطابق مصوبات هیات مدیره	۰.۲۵۵	۳

مأخذ: یافته های پژوهشگر

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۴-۴-بردار وزن های نسبی ماتریس چهارم (مولفه‌های مدیریت ریسک)

مهم‌ترین مولفه‌ی مدیریت ریسک که از تحلیل داده‌ها به‌دست آمده است، «استقلال از واحدهای تجاری و درآمدزایی بانک» است که دارای وزن نسبی ۰.۳۶۳ می‌باشد. این نتیجه نشان می‌دهد، باتوجه به اینکه بانک‌ها به عنوان مهمترین نهاد مالی با ریسک‌های زیادی روبرو هستند، استقلال از واحدهای تجاری بانک است که می‌تواند مدیریت ریسک را در موسسه اعتباری کارآمد و اثربخش نماید.

جدول۶: رتبه‌بندی مولفه های مدیریت ریسک

نماد	مولفه های مدیریت ریسک	وزن نسبی	رتبه
R1	استقلال از واحدهای تجاری و درآمدزایی بانک	۰.۳۶۳	۱
R2	شناسایی و اندازه‌گیری ریسک موسسات تابعه بانک و اشخاص وابسته	۰.۲۶۵	۲
R3	ایجاد سیستم اعلام هشدار و نحوه مواجهه با موارد نقض شاخص های ریسک	۰.۲۲۴	۳
R4	دسترسی مناسب به هیات مدیره و کمیته ریسک و گزارش‌دهی منظم به آن‌ها	۰.۱۴۷	۴

مأخذ: یافته های پژوهشگر

۴-۵-بردار وزن‌های نسبی ماتریس پنجم (مولفه‌های حسابرسی)

مهم‌ترین مولفه‌ی حسابرسی که از تحلیل داده‌ها به‌دست آمده است، «دسترسی داشتن به کلیه سیستم‌های اطلاعاتی بانک و مدیران بانک» است که رتبه نخست را بدست آورده است. این بدان معناست که چنانچه رکن حسابرسی در موسسه اعتباری، از نظر اشراف داده‌ها و اطلاعات کامل باشد، می‌تواند نقش بسزایی در جلوگیری از تضییع حقوق هریک از ذینفعان بانک (اعم از سهامداران، سپرده‌گذاران و ...) ایفا نماید.

جدول ۷: رتبه‌بندی مولفه‌های حسابرسی

نماد	مولفه های حسابرسی	وزن نسبی	رتبه
A1	دسترسی داشتن به کلیه سیستم‌های اطلاعاتی بانک و مدیران بانک	۰.۴۷۶	۱
A2	ایجاد اطمینان کافی به هیات مدیره و هیات عامل درباره کیفیت و اثربخشی کنترل‌های داخلی و مدیریت ریسک	۰.۲۹۲	۲
A3	دسترسی مناسب به هیات مدیره و کمیته حسابرسی و گزارش‌دهی منظم به آن‌ها	۰.۲۳۱	۳

مأخذ: یافته های پژوهشگر

۴-۶-بردار وزن‌های نسبی ماتریس ششم (مولفه‌های جبران خدمات)

مهم‌ترین مولفه‌ی جبران خدمات که از تحلیل داده ها به‌دست آمده است، «طراحی نظام حقوق و دستمزد در راستای راهبرد ریسک، فعالیت تجاری، اهدف، ارزش‌ها و منافع بلندمدت بانک» بوده است که دارای وزن نسبی

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۰.۴۷۶ می‌باشد. در اصول حاکمیت شرکتی، تناسب جبران خدمات با اهداف و راهبرد ریسک موسسه اعتباری بسیار حائز اهمیت است که این موضوع در رتبه نخست مولفه‌ها نیز قرار گرفته است.

جدول ۸: رتبه‌بندی مولفه های جبران خدمات

نماد	مولفه های جبران خدمات	وزن نسبی	رتبه
C1	طراحی نظام حقوق و دستمزد در راستای راهبرد ریسک، فعالیت تجاری، اهدف، ارزش‌ها و منافع بلندمدت بانک	۰.۴۶۱	۱
C2	ساختاربندی جبران خدمات کارکنان واحدهای کنترلی در جهت حفظ استقلال این واحدها	۰.۳۴۳	۲
C3	جریمه نمودن یا بازپس‌گیری حقوق و مزایای کارکنان در صورت عدم رعایت مقررات داخلی یا الزامات قانونی	۰.۱۹۵	۳

مأخذ: یافته های پژوهشگر

۴-۷-بردار وزن‌های نسبی ماتریس هفتم (مولفه‌های افشا و شفافیت)

در بین مولفه‌های افشا و شفافیت، بر اساس نتایج داده‌ها «ایجاد زیرساخت‌های لازم برای ایجاد شفافیت در اداره امور بانک برای ذینفعان» مهمترین مولفه بوده است که نشان می‌دهد ایجاد زیرساخت برای اطلاع کامل همه ذینفعان از تصمیمات و عملکرد بانک در تحقق اهداف حاکمیت شرکتی اهمیت زیادی دارد.

جدول ۹: رتبه‌بندی مولفه های افشا و شفافیت

نماد	مولفه های افشا و شفافیت	وزن نسبی	رتبه
T1	ایجاد زیرساخت‌های لازم برای ایجاد شفافیت در اداره امور بانک برای ذینفعان	۰.۳۶۶	۱
T2	افشا اطلاعات لازم و مفید مربوط به حوزه‌های مهم حاکمیت شرکتی	۰.۲۷۴	۲
T3	ایجاد زمینه‌های نظارت مؤثر بر عملکرد هیات مدیره و هیأت عامل برای ذی‌نفعان	۰.۲۲۲	۳
T4	افشای جبران خدمات (حقوق و دستمزد) و پاداش مدیران و انتشار عمومی گزارشهای مربوطه	۰.۱۳۷	۴

مأخذ: یافته های پژوهشگر

۴-۸-تحلیل و سازگاری نتایج

برای محاسبه ناسازگاری ابتدا با ضرب بردار وزنی هر ماتریس در ماتریس مقایسات زوجی خودش، بردار مجموع وزنی(WSV) هر ماتریس محاسبه گردید.

$$A.W = WSV = \lambda_{max}.W$$

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

با ضرب بردار W در ماتریس A ، تخمینی از $\lambda_{max}.W$ به دست می آید. که با تقسیم اعداد بردار مجموع وزنی(WSV) بر اعداد بردار وزن ها(W)، بردار سازگاری(CV) را به دست می آوریم. با گرفتن میانگین حسابی از عناصر بردار سازگاری(CV) دست به محاسبه λ_{max} زدیم. سپس از طریق معادله زیر دست به محاسبه شاخص ناسازگاری ماتریس ها(II) زدیم.

$$II = \frac{\lambda_{max} - n}{n - 1}$$

و در آخر از طریق معادله زیر و جدول مقدار شاخص ناسازگاری تصادفی که آن را مشاهده می کنید، نرخ ناسازگاری(IR) را محاسبه کردیم.

$$IR = \frac{II}{IRI}$$

جدول ۱۰: مقدار شاخص ناسازگاری تصادفی

بعد ماتریس(n)	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
IRI	۰	۰	۰.۵۲	۰.۸۸	۱.۱۱	۱.۲۵	۱.۳۴	۱.۴۱	۱.۴۵	۱.۴۹	۱.۵۱	۱.۵۴

مأخذ: Alonso, Lamata 2006

در جدول زیر نتیجه نهایی نرخ ناسازگاری هر ماتریس و نرخ ناسازگاری نتیجه کل پژوهش را نمایش داده ایم.

جدول۱۱: نرخ ناسازگاری ماتریس ها و کل پژوهش

	ماتریس اول	ماتریس دوم	ماتریس سوم	ماتریس چهارم	ماتریس پنجم	ماتریس ششم	ماتریس هفتم
بعد ماتریس	۶×۶	۵×۵	۳×۳	۴×۴	۳×۳	۳×۳	۴×۴
λ_{max}	۶.۱۹	۵.۰۶	۳	۴	۳	۳.۰۲	۴.۰۵
شاخص ناسازگاری(II)	۰.۰۳	۰.۰۱	۰.۰۰۰۹	۰.۰۰۳	۰.۰۰۱	۰.۰۱	۰.۰۱
مقدار شاخص ناسازگاری تصادفی(IRI)	۱.۲۴	۱.۱۲	۰.۵۸	۰.۹	۰.۵۸	۰.۵۸	۰.۹
نرخ ناسازگاری(IR)	۰.۰۳	۰.۰۱	۰.۰۰۱	۰.۰۰۳	۰.۰۰۲	۰.۰۱	۰.۰۱
نرخ ناسازگاری کل پژوهش(IR_T)	۰.۰۱						

مأخذ: *یافته های پژوهشگر*

$IR_1, IR_2, IR_3, IR_4, IR_T < 0.1$

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

چنانچه نرخ ناسازگاری از مقدار تجربی ۰.۱ کمتر باشد، می‌توان گفت که ماتریس مقایسات زوجی از سازگاری لازم برخوردار است و نرخ ناسازگاری تمام ماتریس‌ها و نرخ ناسازگاری کل پژوهش کمتر از این مقدار هستند، لذا نتیجه این پژوهش از سازگاری لازم برخوردار می باشد.

۴-۹- محاسبه وزن نهایی کل مولفه‌های حاکمیت شرکتی

با ضرب وزن هر زیرشاخه (مولفه) در شاخص اصلی خود وزن نهایی هر مولفه بدست آمد. که در نهایت به طور جمعی با توجه به درخت تصمیم، مولفه ها را به صورت زیر دسته‌بندی و اولویت و وزن هریک نمایش داده شد.

جدول ۱۲: رتبه‌بندی نهایی مولفه‌های استقرار حاکمیت شرکتی در دستیابی به ثبات و سلامت نظام بانکی

نماد	مولفه های استقرار حاکمیت شرکتی	وزن نسبی	رتبه
B1	غیراجرایی و مستقل بودن اکثر اعضای هیئت مدیره	۰.۱۰۷	۱
B2	اتخاذ سیاست‌های مربوط به شناسایی و کنترل تعارض منافع	۰.۰۸۹	۲
T1	ایجاد زیرساخت‌های لازم برای ایجاد شفافیت در اداره امور بانک برای ذینفعان	۰.۰۷۳	۳
S1	ایجاد ساختار مدیریتی مناسب به منظور تفویض وظایف و اختیارات به کارکنان به همراه پاسخ‌گویی و شفافیت	۰.۰۶۳	۴
B3	انتخاب مدیر عامل و نظارت بر عملکرد هیات عامل	۰.۰۶۲	۵
B4	انتخاب روسای کمیته‌های حاکمیت شرکتی از میان اعضای مستقل هیئت مدیره	۰.۰۶۱	۶
B5	تصویب و نظارت بر سیاست‌های کلیدی در مورد کفایت سرمایه، استراتژی ریسک و نظام کنترل داخلی	۰.۰۶۱	۷
T2	افشا اطلاعات لازم و مفید مربوط به حوزه‌های مهم حاکمیت شرکتی	۰.۰۵۵	۸
S2	ارائه گزارش‌های منظم در خصوص وضعیت ریسک، تطبیق (انطباق با قوانین و مقررات) و تغییرات در راهبرد تجاری به هیئت‌مدیره	۰.۰۴۷	۹
R1	استقلال از واحدهای تجاری و درآمدزایی بانک	۰.۰۴۶	۱۰
A1	دسترسی داشتن به کلیه سیستم‌های اطلاعاتی بانک و مدیران بانک	۰.۰۴۶	۱۱
T3	ایجاد زمینه‌های نظارت مؤثر بر عملکرد هیات مدیره و هیأت عامل برای ذی‌نفعان	۰.۰۴۴	۱۲
S3	بکارگیری سازوکارهای موثر برای مدیریت ریسک‌های مالی و غیرمالی و نظام کنترل‌های داخلی مطابق مصوبات هیات مدیره	۰.۰۳۷	۱۳
R2	شناسایی و اندازه‌گیری ریسک موسسات تابعه بانک و اشخاص وابسته	۰.۰۳۳	۱۴
R3	ایجاد سیستم اعلام هشدار و نحوه مواجهه با موارد نقض شاخص های ریسک	۰.۰۲۸	۱۵
A2	ایجاد اطمینان کافی به هیات مدیره و هیات عامل درباره کیفیت و اثربخشی کنترل‌های داخلی و مدیریت ریسک	۰.۰۲۸	۱۶
T4	افشای جبران خدمات (حقوق و دستمزد) و پاداش مدیران و انتشار عمومی گزارشهای مربوطه	۰.۰۲۷	۱۷

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

نماد	مولفه های استقرار حاکمیت شرکتی	وزن نسبی	رتبه
A3	دسترسی مناسب به هیات مدیره و کمیته حسابرسی و گزارش‌دهی منظم به آن‌ها	۰.۰۲۲	۱۸
C1	طراحی نظام حقوق و دستمزد در راستای راهبرد ریسک، فعالیت تجاری، اهدف، ارزش‌ها و منافع بلندمدت بانک	۰.۰۲۱	۱۹
R4	دسترسی مناسب به هیات مدیره و کمیته ریسک و گزارش‌دهی منظم به آن‌ها	۰.۰۱۸	۲۰
C2	ساختاربندی جبران خدمات کارکنان واحدهای کنترلی در جهت حفظ استقلال این واحدها	۰.۰۱۵	۲۱
C3	جریمه نمودن یا بازپس‌گیری حقوق و مزایای کارکنان در صورت عدم رعایت مقررات داخلی یا الزامات قانونی	۰.۰۰۹	۲۲

مأخذ: *یافته های پژوهشگر*

بر اساس نتایج نهایی رتبه‌بندی مولفه‌ها، دو مولفه از معیار هیئت مدیره شامل «غیراجرایی و مستقل بودن اکثر اعضای هیئت مدیره» و «اتخاذ سیاست‌های مربوط به شناسایی و کنترل تعارض منافع» و مولفه «ایجاد زیرساخت‌های لازم برای ایجاد شفافیت...» از معیار افشاء و شفافیت، ۳ رتبه نخست مولفه‌های حاکمیت شرکتی را در دستیابی به ثبات و سلامت نظام بانکی به خود اختصاص دادند. می‌توان بیان داشت که چنانچه هیئت مدیره دارای استقلال کافی باشند و زمینه‌های کنترل تعارض منافع و ایجاد شفافیت را در موسسه اعتباری فراهم نمایند، دستیابی به حقوق همه ذینفعان به عنوان هدف اصلی حاکمیت شرکتی قابل تحقق است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

حاکمیت شرکتی مجموعه‌ای از روابط بین مدیران، هیئت‌مدیره، سهامداران و دیگر ذینفعان است که منجر به ایجاد ساختاری جهت رسیدن به اهداف بانک و اقتصاد می‌شود. جستجو در بین ادبیات حاکمیت شرکتی بانک‌ها نشان می‌دهد، معیارها و مولفه‌های بسیار زیادی برای تحقق اصول و اهداف حاکمیت شرکتی در موسسات اعتباری وجود دارد. در این میان سیاستگذار و ناظر بانکی همواره درصدد این است که مهمترین مولفه‌های حاکمیت شرکتی را که بیشترین تاثیر را بر تامین ثبات و سلامت بانکها را دارد شناسایی نموده و بر تحقق آنها نظارت نماید. برهمین اساس تشخیص معیارها و مولفه‌های بااهمیت در دستیابی به حاکمیت شرکتی مطلوب در بانک‌ها هم برای ناظران بانکی دارای اهمیت است و هم برای ارکان نظارت درون بانک نظیر مجمع عمومی و سایر ذینفعان. پژوهش حاضر باهدف پاسخ به این مساله، مهمترین معیارها و مولفه‌های استقرار حاکمیت شرکتی در بانک‌ها را با استفاده از روش تصمیم‌گیری چندمعیاره (تحلیل سلسله مراتبی) معرفی نمود.

بر اساس مبانی نظری تحقیق، ۶ معیار هیئت مدیره، هیئت عامل، مدیریت ریسک، حسابرسی، جبران خدمات و افشا و شفافیت مشتمل بر ۲۲ مولفه به عنوان معیارها و مولفه‌های استقرار حاکمیت شرکتی در موسسات اعتباری

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

شناسایی و دسته‌بندی شدند. برهمین اساس ساختار سلسله مراتبی تحقیق تشکیل شد و پرسشنامه مربوط در بین خبرگان حاکمیت شرکتی در حوزه بانکی توزیع و نتایج جمع‌آوری و تحلیل گردید.

مبتنی بر نتایج تحقیق، معیار هیات مدیره به عنوان معیار نخست در استقرار حاکمیت شرکتی قرار گرفت. در رتبه نخست قرار گرفتن مولفه‌های مربوط به هیئت مدیره از نظر خبرگان نشان می‌دهد که هیات مدیره را می‌توان به عنوان رکن اصلی و محوری سیاستگذاری و راهبری بانک در دستیابی به اهداف حاکمیت شرکتی دانست. نتایج نهایی رتبه‌بندی همه مولفه‌ها نیز نشان داد دو مولفه از معیار هیئت مدیره شامل «غیراجرایی و مستقل بودن اکثر اعضای هیئت مدیره» و «اتخاذ سیاست‌های مربوط به شناسایی و کنترل تعارض منافع» و مولفه «ایجاد زیرساخت‌های لازم برای ایجاد شفافیت...» از معیار افشاء و شفافیت، ۳ رتبه نخست مولفه‌های حاکمیت شرکتی را به خود اختصاص دادند. بر این اساس می‌توان بیان داشت که چنانچه هیئت مدیره دارای استقلال کافی باشد و زمینه‌های کنترل تعارض منافع و ایجاد شفافیت را در موسسه اعتباری فراهم نماید، دستیابی به حقوق همه ذینفعان به عنوان هدف اصلی حاکمیت شرکتی و همچنین ایجاد بستر لازم برای جلوگیری از فساد قابل تحقق است. نتایج این تحقیق می‌تواند در اولویت‌های نظارتی بانک مرکزی برای تحقق اهداف حاکمیت شرکتی در بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی در راستای ارتقای ثبات و سلامت بانکی و ایجاد بستر لازم برای جلوگیری از فساد و عدم شفافیت مورد توجه قرار گیرد.

فهرست منابع

امین‌آزاد، امیرحسین (۱۳۹۳)، ارزیابی نظام حاکمیت شرکتی در بانک‌ها، مجموعه مقالات بیست و چهارمین همایش سیاست‌های پولی و ارزی.

اولسن، دیوید (۱۳۸۷)، روش های تصمیم گیری چند معیاره. تهران: مدیران امروز مرندیز.

حساس یگانه، یحیی. «حاکمیت شرکتی در ایران»، حسابرس، شماره ۳۲ (بهار ۱۳۸۵)، صص ۳۹-۳۲

شهبازی غیاثی، موسی و ترابی‌فر، هادی (۱۳۹۴)، اصول و استانداردهای حاکمیت شرکتی در بانک‌ها، مرکز پژوهش‌های مجلس، صص ۵۷-۱

شهبازی غیاثی، موسی و ترابی‌فر، هادی. چالش‌ها و آسیب‌های کلان ضعف حاکمیت شرکتی در مدیریت بانک‌های ایران، مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۹۵، صص ۴۸-۱

فدوی، عارفه (۱۳۹۴)، تحقیق در عملیات پیشرفته و تصمیم گیری چند معیاره. تهران: نگاه دانش.

قلیچ وهاب (۱۳۹۵)، . جایگاه و ابزارهای حاکمیت شرکتی در نظام بانکداری اسلامی. نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی. ۵ (۱۴) :۱۱۰-۸۷

کثیری، حسین (۱۳۸۴)، مدیریت ریسک واحد اقتصادی-چارچوب یکپارچه (ERM)، حسابدار رسمی (شماره ویژه)، صص ۸۷-۱۰۲

کلائی مرجان، نوری‌زاده حسین (۱۳۹۷)، اصول حاکمیت شرکتی از منظر بانکداری اسلامی در مقایسه با اصول متعارف OECD در بهبود نظام اعتباری بانک‌ها. نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی. ۷ (۲۴) :۲۰۰-۱۶۹

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

محمدی، جمال و بیات، علی و طالبی مزرعه شاهی، رقیه (۱۳۹۰)، نقش حسابرسی در حاکمیت شرکتی»، حسابرس، (شماره ۵۶)، صص ۱۰۴-۱۱۴

هرورانی، حسین (۱۳۹۲)، ضرورت استقرار حاکمیت شرکتی و ارائه پیشنهاد برای حمایت از حقوق سهامداران خرد در ایران، مرکز پژوهش‌های مجلس، صص ۱-۲۷

Andrieș, A.M., M. Căpraru, and S. Nistor. (2018). Corporate Governance and Efficiency in Banking: Evidence from Emerging Economies. Applied Economics 34(1): 246-281.

Anginer, Deniz; Demirguc-Kunt, Asli; Huizinga, Harry; Ma, Kebin (2107), Corporate Governance of Banks and Financial Stability, Journal of Financial Economics. doi:10.1016/j.jfineco.2018.06.011

Arena, Selim; Özkan Kayagilb, Süleyman; Dinç Aydemir, Sibel (2014), The determinants and effects of corporate governance level: evidence from Istanbul stock exchange, Procedia - Social and Behavioral Sciences 150 (2014) 1061 – 1070

Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 1998, Enhancing Bank Transparency, Bank for international settlements (www.BIS.org), http://www.bis.org/publ/bcbs41.pdf

Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 2008, External audit quality and banking supervision, Bank for International Settlements. http://www.bis.org/publ/bcbs146.pdf

Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 2010, Principles for Enhancing Corporate Governance, Bank for international settlements (www.BIS.org), http://www.bis.org/publ/bcbs176.pdf

Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 2012, The internal audit function in banks, Bank for International Settlements.

Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 2015, Corporate Governance Principles For Banks, Bank for international settlements (www.BIS.org), july 2015, http://www.bis.org/bcbs/publ/d328.pdf

Branko Matić & Nikola Papac (2014) Measuring the quality of corporate governance in the banking sector of Bosnia and Herzegovina, Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 27:1, 784-798,

Branko Matić & Nikola Papac (2014) Measuring the quality of corporate governance in the banking sector of Bosnia and Herzegovina, Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 27:1, 784-798, DOI: 10.1080/1331677X.2014.974338

Esmaiel Ezazi, Mohammad; Salehi, Mahdi and Donyaie, Mohammad. (2011) Transparency of Trading in OTC Market: Some Evidence from Iran, MiddleEast Journal of Scientific Research 8 (2).

Ho, Simon S.M; Shun Wong, Kar (2001): A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. In Journal of International Accounting, Auditing and Taxation 10 (2), pp. 139–156. DOI: 10.1016/s1061-9518(01)00041-6.

Islamic Financial Services Board (IFSB), guiding principles of risk management for institutions (other th an insurance institutions) offering only islamic financial services. December 2005. Available at: http://www.ifsb.org/standard/ifsb1.pdf

Krause, Susan, Enhancing Bank Transparency, Public disclosure and supervisory information that promote safety and soundness in banking systems, Office of the Comptroller of the Currency, Washington, D.C., 1998.

Lee, Eunjung; Suh Park, Kyung (2008), Determinants of the corporate governance of Korean firms, Corporate Ownership and Control journal / Forthcoming paper

Oino, I., & Itan, M. (2018). Impact of Corporate Governance on Bank Financial Performance. Journal of Business Management and Economics, 6(8).

Oino, Isaiah; Itan, Mohamad (2018), Impact of Corporate Governance on Banks Financial Performance, Journal of Business Management and Economics 06: 08 August

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 2011, Internal control and internal Audit: Ensuring public sector integrity and accountability, Paris: Organization for Economic Cooperation and Development, https://www.oecd.org/governance/47638204.pdf

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 2004, OECD Principles of Corporate Governance, Paris: Organization for Economic Cooperation and Development

Saaty, Thomas L. (2008): Decision making with the analytic hierarchy process. In International journal of services sciences 1 (1), pp. 83–98.

Sharma, M. P., & Chaudhari, A. Corporate Governance in Banking Sector: The Comprehensive Study. GRADIVA REVIEW JOURNAL, ISSN NO : 0363-8057.

Torchia, Mariateresa; Calabrò, Andrea (2016): Board of directors and financial transparency and disclosure. Evidence from Italy. In Corporate Governance: The international journal of business in society 16 (3), pp. 593–608. DOI: 10.1108/cg-01-2016-0019.

Tuteja, Sumedha; Nagpal, C.S. (2013), Formulation of Corporate Governance Index for Banks in India, Research Journal of Finance and Accounting, Vol.4, No.7

Worrell, D.L., Nemec, C. and Davidson, W.N. (1997), Research notes and communications one hat too many: key executive plurality and shareholder wealth, Strategic Management Journal, Vol. 18 No. 6, pp. 499-507.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Financial Economics
Vol. (18) Issue (67) Summer 2024

Abstract

Ranking the pillars of corporate governance in banks in achieving the stability and health of the banking system

Hadi Torabi Far1
Seyed Mohammad Hadi Sobanian2
Moussa Shahbazi3

Received: 30 / April / 2024 Accepted: 11/ June / 2024

Abstract

Appropriate and desirable corporate governance plays a significant role in the functioning of the financial and banking system. Due to the systemic importance of banks in the economy, the stability and health of banks, which is affected by the processes and frameworks governing the administration of banks, are considered key elements for the stability of the financial system. Based on numerous studies and experiences in the banking system, the realization of corporate governance in banks is considered as one of the most important ways to achieve the stability and health of the banking system.

In response to the question, which of the components and elements of corporate governance, including the board of directors, executive board, risk management, auditing, service compensation and disclosure and transparency, is more important in achieving the stability and health of the banking system, in this article with Using the multi-criteria decision modeling approach, various elements and components of corporate governance in the banking system have been ranked in terms of importance in achieving the stability and health of the banking system. The results of the research show that two components of the decision-making and monitoring component include "non-executive and independence of the board members" and "adopting policies related to the identification and control of conflicts of interest" and the component of "creating the necessary infrastructure to create transparency..." from the disclosure component and Transparency with relative weights of 0.107, 0.089, 0.073, respectively, took the first three ranks of corporate governance components in achieving banking stability and health. The results of this research can be considered in determining the regulatory priorities of the central bank and modifying the structures and processes governing the banking system.

Keywords: Corporate Governance, Banking, Transparency, Central Bank, Stakeholder Rights.
JEL Classification: G۳۰, E۰۸

[1] Department of Economics, Emma Sadeq University, Tehran, Iran. h.torabifar@gmail.com
[2] Department of Bank, Insurance and Customs Management, Faculty of Management, Khwarazmi University, Tehran, Iran (author and responsible). hadi.sobhanian@gmail.com
[3] Department of Economics, Majlis Research Center, Tehran, Iran, shahbazymusa@gmail.com

Creative Commons – Attribution 4.0 International – CC BY 4.0
Creativecommons.org

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir